הגוזל (א) עצים ועשאן כלים צמר ועשאן בגדים [א] משלם כשעת הגזילה [ב] גזל פרה מעוברת וילדה רחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה העומדת לילד ודמי רחל העומדת ליגזז ב) [ג] גזל פרה ונתעברה אצלו וילדה רחל ונטענה אצלו וגזזה משלם כשעת הגזילה [ד] זה הכלל ג) כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה: **גמ'** אמרי עצים ועשאן כלים אין שיפן לא צמר ועשאן בגדים אין ליבנן לא ורמינהי [ה] גזל עצים ושיפן אבנים וסיתתן צמר וליבנן פשתן ונקהו משלם כשעת הגזילה אמר אביי תנא דידן קתני שינוי דרבנן דהדרא וכל שכן שינוי דאורייתא עצים ועשאן כלים בעצים משופין ומאי נינהו נסרים דשינוי דהדר לברייתא הוא דאי בעי משליף להו צמר ועשאן בגדים בצמר טווי דשינוי דהדר לברייתא הוא דאי בעי סתר ליה וכל שכן שינוי דאורייתא ותנא ברא שינוי דאורייתא קתני ושינוי דרבנן לא קתני רב אשי אמר [ו] תנא דידן נמי שינוי דאורייתא קתני עצים ועשאן כלים בוכאני דהיינו שיפן צמר ועשאן בגדים נמטי דהיינו שינוי דלא הדר וליבון מי הוי שינוי ורמינהי ד) [ז] לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו פטור לבנו ולא צבעו חייב אמר אביי לא קשיא הא רבי שמעון הא רבנן דתניא גזזו טוואו וארגו אין מצטרף לבנו רבי שמעון אומר אין מצטרף וחכמים אומרים מצטרף רבא אמר הא והא רבי שמעון ולא קשיא [ח] הא דנפציה נפוצי הא דסרקיה סרוקי רבי חייא בר אבין אמר הא דחווריה חוורי הא דכבריה כברויי השתא (א) יש לומר צבע לרבי שמעון לא הוי שינוי ליבון הוי שינוי דתניא ה) גזז ראשון ראשון וצבעו ראשון ראשון וטוואו ראשון ראשון וארגו אין מצטרף רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר' שמעון צבעו מצטרף אמר אביי לא קשיא הא רבנן אליבא דר"ש הא ר"ש בן יהודה אליבא דר"ש רבא אמר לעולם לא פליגי רבנן עליה דרבי שמעון בן יהודה ושאני צבע הואיל ויכול להעבירו ע"י צפון וכי קתני התם לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו פטור ואוקימנא כדברי הכל בקלא אילן דלא עבר אמר אביי ר' שמעון בן יהודה ובית שמאי ור' אליעזר בן יעקב ור"ש בן אלעזר ורבי ישמעאל כולהו סבירא להו שינוי במקומו עומד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן ב"ש מאי היא דתני' ו) נתן לה חטין באתננה ועשאן סולת זיתים ועשאן שמן ענבים ועשאן יין תני חדא אסור ותניא אידך מותר ואמר רב יוסף תני גוריון

דמאספורק

הגוזל עצים. משלם כשעת הגזילה. דמי עצים וצמר ואין חייב להחזיר לו כלים דקני בשינוי: **ודמי רחל הטעונה ליגזז.** והעודף ששוה עכשיו הולד והגיזה יותר שלו הוא דקנינהו בשינוי: **גמ'** שפוי שייך בעצים וסתיתה באבנים ושניהן לשון תיקון שמתקנן ומחליקן: **ונקהו.** מן הנעורת: **משלם כשעת הגזלה.** ומתניתין אמאי נקט כלים ובגדים הא אינו חוקקם עד שישפם תחלה וכן למר מלבנו תחילה ואחרי כן טווהו ומשעת שפוי וליבון קנה מיד ולמה לי כולי האי: ה"ג **אמר אביי תנא דידן תני שינוי דרבנן.** עצים ועשאן כלים בעצים משופים ומאי נינהו כו': **וכ"ש שינוי דאורייתא.** כלומר להכי נקט כלים לאשמועינן דהני עצים דקתני בנסרים משופים עסקינן ועשאן תיבות וקתדראות דהוי שינוי קל שחוזר לברייתו דאי בעי משליף ומנתק הנסרים זו מזו והרי הן נסרים כבתחילה ואפי' הכי קני וכ"ש עצים ושיפן דהוי שינוי גמור ומדאורייתא קני כדאמר במרובה (לעיל דף סו.) שינוי קונה כתיבא ותנינא והשיב את הגזלה ז) מה תלמוד לומר אשר גזל אם כעין שגזל יחזיר ואם לאו דמי בעלמא בעי לשלומי: **למר ועשאן בגדים.** להכי לא נקט ליבנו דלא מבעי' למר וליבנו דשינוי ח) שאין חוזר הוא אלא אפילו גזל למר טווי וארגו דהדר לברייתו דאי בעי סתר לה והוי חוטין כמעיקרא אפי' הכי קני: **נמי שינוי דאורייתא.** דלא הדר קתני דקני אבל שינוי דרבנן לא קני. ודקשיא לך משיפוי וליבון הוא דקנה וכלים ובגדים למה לי הכי נמי קאמר: **כלים בוכאני.** לכתוש דהיינו שיפן וליכא חקיקה: **בגדים נמטי.** פלטי"ר בלע"ז דאין מלבנים אותו הצמר אבל היכא דלבנן קנייה: **נמטי.** אין הצמר חוזר עוד לברייתו להיות כל נימא ונימא בפני עצמה: **לא הספיק ליתנו.** לראשית הגז לכהן עד שצבעו: **פטור.** דקנייה בשינוי ודמים נמי לא משלם דלאו גזל גמור הוא דלא מטא לידיה: **אין מצטרף.** דתנן בשחיטת חולין ט) חמש רחלות גוזזות כל אחת מנה ופרס חייבות בראשית הגז וראשית הגז מהו הגוזז רחל לאחר שגוזזה נותן מן הגיזה לכהן לפי מה שירצה ובלבד שתהא נתינה חשובה וקתני דאם גזז אחת י) וצבעה וכן שניה וכן שלישית אין מצטרפות למנה ופרס להתחייב דקננהו בשינוי: **נפליה.** ביד ירפי"ר בלע"ז ולא הוי שינוי כולי האי: **סרקיה.** במסרק: **דכבריה.** בגפרית להתלבן יפה: **גזז ראשון ראשון וצבעו.** צבע או שגזז ראשון ראשון וטוואו וכל שעה כשהוא גוזז היה משנהו: **צפון.** שיו"ן אבל ליבון לא הדר לברייתו: **קלא אילן.** דומה לתכלת: **במקומו עומד.** אין זז מרשות בעלים הראשונים ואפילו נשתנה: **אסור.** למזבח:

מאספורק

הגוזל עצים. תנא דידן תנא שינוי דרבנן. וא"ת ולרבה דאית ליה אפילו שינוי החוזר לברייתו הוי דאורייתא כדפי' במרובה (לעיל דף סה: ושם) היכי משני מתניתין כדאביי לא מצי לשנויי וכרב אשי נמי לא דרב אשי מוקי לה דוקא בשינוי שאין חוזר ויש לומר דהוה משני דמתני' לרבותא נקט עצים משופים ועשאן כלים לאשמועינן דאפי' שינוי החוזר לברייתו קני וברייתא קמשמע לן דשינוי בעלמא הוי שינוי אף על פי שאין שם כלי עליהן:

עצים ועשאן כלים בוכני. דוקא שיפוי כי האי שנעשה בכך בוכני מועיל דחשיב שינוי מעשה וכן (ב) עבדיה נסרים נמי מהני אבל שיפוי שאין משתנה שמו בכך לא מהני וכן אמרינן לקמן (דף צו.) גזל דיקלא וקטליה לא קני דיקלא ועבדיה גודי לא קני דגודי דדיקלא מקרי אבל גודי ועבדינהו כשורי קני מעיקרא גודי והשתא כשורי:

לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו. פירשתי במרובה (לעיל דף סו.):

טוואו וארגו. וא"ת ארגו תיפוק ליה משום טוויה וי"ל מאי אריגה תיכי דכה"ג מפרש בסוף מכילתין (דף קיט:): **הא דחווריה חוורי והא דכווריה כוורי.** ותרוייהו אליבא דכ"ע דחווריה חוורי אפילו לר"ש לא הוי שינוי וכווריה כוורי אפי' לרבנן הוי שינוי ורבא לא רצה לתרץ כן דקסבר כווריה כוורי לא מקרי ליבון אלא צביעה והא דלא נקט רבי חייא בר אבין הא דנפליה נפולי הא דכווריה כוורי דהא בנפילה אפילו ר"ש מודה דלא הוי שינוי כדמוכח במילתיה דרבא יש לומר אורחא דמילתא נקט כל חד וחד דקודם סירוק עושין ניפוץ ואין משהין זה אחר זה אלא מיד מסרקין וקודם כווריה עושין חיוורי והשתא בנפולי וחיוורי לכ"ע לא הוי שינוי ובכוורי לכולי עלמא הוי שינוי ובסירוק פליגי וי"ס שכתוב בהן במילתיה דרבי חייא בר אבין הא והא רבנן ולגיר' זו צריך לומר דבחיוורי נמי פליגי כמו בסרוקי ותימה למה לא העמיד תרוייהו ככ"ע והא דנפליה נפולי והא דכווריה כוורי ושמא קסבר רבי חייא בר אבין בדנפולי נמי פליגי:

השתא צבעו לר"ש לא הוי שינוי. לרבא דשני הא והא כר"ש הוי מצי למיפרך מצבע אצבע:

בקלא אילן דלא עבר. והא דמפליג בין ליבון לצביעה בצביעה גופא הו"מ לפלוגי בין עוברת לשאין עוברת אלא דעדיפא ליה לאיפלוגי בין קלא אילן לליבון דתרוייהו לא הדרי לברייתן ולרבא לרבי שמעון עדיף ליבון דלא הדר מצבע דהדר ורבנן עדיף להו צבע אע"ג דהדרא לפי שהוא שינוי מרובה מליבון שהוא שינוי מועט אע"ג דלא הדר:

רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן. תימה הא בטוואו וארגו מודה ולא פליג אלא בצבעו משום דלא חשיב ליה שינוי לפי שלא נשתנה גוף הצמר וי"ל דלאו דוקא אמרו דבר אחד אלא כלומר בשיטה אחת הן וכה"ג איכא בכמה דוכתי:

ואפאה

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ב מהלכות גזילה הלכה יב סמג לאוין סי' קנו קנז טור ש"ע ח"מ סי' שס סעיף ה:

ב ב מיי' שם הל' ז ועי' בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסב סעיף ח:

ג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

ד ד מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף א וסי' שם סעיף ה וסי' שנג סעיף א:

ה ה ו מיי' שם הל' יב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שם סעיף ו:

ו ז מיי' פ"י מהלכות בכורים הלכה ו סמג עשין קמג טוש"ע י"ד סי' שלג סעיף ג:

ז ח מיי' פ"ב מהלכות גזילה ואבידה הל' יב סמג עשין קנז טוש"ע ח"מ סי' שם סעיף ו וע"ש:

◆

רבינו חננאל

פרק תשיעי: הגוזל עצים הגוזל עצים ועשאן כלים, צמר ועשאו בגדים משלמין כשעת הגזילה. דיקינן מינה מדקתני ועשאן כלים דוקא כלים, אבל עצים ושיפן לא וכול'. ורמינן עלה גזל עצים ושיפן, אבנים וסיתתן, צמר וליבנו, פשתן וניקהו משלמין כשעת הגזילה. ופירק אביי, תנא דידן תני עצים ועשאן כלים בעצים משופין בשינוי דהדר, וכן צמר טווי נמי וכל שכן דאורית' דלא הדר כגון עצים ושיפן אבנים וסיתתן כול'. תנא ברא שינוי דאוריתא דלא הדר קתאני, שינוי דהדר דהוא מדרבנן לא קתאני. רב אשי אמ' תנא דידן שינוי דאוריתא קתאני עצים ועשאן כלים בבוכאני דהינו שיפן, צמר ועשאו בגדים בנמטי דשינויי דלא הדרי. ואקשינן ליבון של צמר מיהוי שינוי, והתנן בפרק ראשית הגז לא הספיק ליתנו לו לכהן עד שצבעו פטור, ליבנו ולא צבעו חייב מכלל דליבון לא הוי שינוי. ופריק אביי, משנתינו חכמ' בריתא ר' שמע', דתניא גזזו טואו כול'. רבא אמ' הא והא ר' שמע' מתניתין דנפצי נפוצי, [ובריתא] דסרקיה במסרק דלא הדרי. **ואקשינן**, צבע לר' שמע' לא הוי שינוי, ליבון הוי שינוי דתניא ר' שמע' בן יהודה אומ' משום ר' שמע' צבע מצטרף. פיר' אף על פי שצבעו מצטרף לחמש גיזות לבנות להוציא מהן ראשית הגז, והדבר פשוט בפרק ראשית הגז. ופירק אביי, מתניתין ובריתא ר' אומ' כך אמר ר' שמע', והא בריתא דצבע ר' שמע' בן יהודה שונה אותה הכי בשם ר' שמע' (ודבר') [ורבנ'] חולקין עליו. רבא אמ' אין חולקין עליו, ושאני צבע הואיל ויכול

מסורת הש"ס

א) לעיל סו. [תמורה ו.], ב) [לקמן לה:], ג) [פסחים לב. לקמן קו. ב"מ מג.], ד) לעיל סו. [לקמן לד:] חולין קלה., ה) [עי' תוספות לעיל סו. ד"ה לא], ו) לעיל סה: תמורה ל:, ז) [ויקרא ה], ח) בס"א נוסף: דאורייתא, ט) [דף קלה.], י) [צ"ל וטוואו מהרנ"ש],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתא (יש לומר). תא"מ ונ"ב התוס' לא גרסי ליה: (ב) תוס' ד"ה עצים וכו' וכן כשורא ועבדיה נסרים:

◆

לעזי רש"י

פלטי"ר [פילטרי"ש]. לֶבֶד. ירפי"ר. להתיר. שיו"ן [שבו"ן]. סבון.

◆

מוסף רש"י

הגוזל עצים כו' משלם כשעת הגזילה. למר ועצים בעלמא, אבל הכלים והבגדים קנה בשינוי (תמורה ו.). **לא הספיק ליתנו לו.** לראשית הגז לכהן (לעיל סו.). **עד שצבעו.** ישראל זה (חולין קלה.). **פטור.** דקנייה בשינוי, דהוה ליה כמזיק מתנות כהונה או שאכלן (שם) ואפילו דמים לא משלם, דאין כהן יכול להזמינו בדין, דיכול לומר לאחר אתננו, אבל קודם שצבעו מי שחטפו זכה בו (לעיל סו.). **תנא חדא אסור.** לקרבן (לעיל סה:).

◆

רבינו חננאל (המשך)

להעבירו על ידי סאפון, פי' בורית בלשון יון. ומתני' דקתאני בפרק ראשית הגז לא הספיק ליתנו עד שצבעו פטור, דמשמע (דמשמע) שהצבע שינוי הוא וקנאו בשינוי, התם בשצבעו בקלא אילן, פיר' בלשון ישמעאל פילג' שאין מעבירו הספון. אמר אביי ר' שמעון בן יהודה ובית שמאי ור' אליעזר בן יעקב ור' שמעון בן אלעזר ור' ישמע' כולהו סבירא להו שינוי במקומו עומד.